

12. Кобылина М.М. Указ. соч.
13. Кобылина М.М. Указ. соч.
14. Кобылина М.М. Указ. соч.
15. Античные государства Северного Причерноморья / отв. ред. Г. А. Кошеленко и др. ; АН СССР, Ин-т археологии. - М.: Наука., 1984. –392 с.; Чистов Д. Е. Указ. соч.
16. Русяева А.С. Указ. соч.
17. Кобылина М.М. Указ. соч.
18. Скрыжинская. Указ. Соч.
19. Русяева А.С. Указ. соч. – С. 328; Н.В. Завойкина К проблеме классификации античных святилищ Боспорского государства//Пятая Кубанская археологическая конференция: Материалы конференции. Краснодар, 2009. - С. 131-134
20. Шепко Л.Г. Терракоты поселения Заветное в Юго-Восточном Крыму// ДАС(Донецкий археологический сборник). № 12. – Донецк, 2006 – С. 121-128
21. Наливкина М.А. Терракоты Мирмекия и Тиритаки : из раскопок 1933 – 1940 гг. – Материалы и исследования по археологии СССР, 1952 г., т. 25, с. 331 – 333.
22. Чистов Д. Е. Мирмекий классического и раннеэллинистического времени(середина V в. до н.э. – начало III в. до н. э.)- Автореферат дис. ... канд. ист. наук /Институт Истории материальной культуры РАН. - СПб.,2009 - С.12

УДК 331.556.4

ІНТЕРНАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Вахтангішвілі Н.Н.

Чорноусова М.О.

Процес інтернаціоналізації виробництва, що активно відбувається у всьому світі, супроводжується інтернаціоналізацією робочої сили. Трудова міграція стала важливою частиною міжнародних економічних відносин.

Актуальність даної теми дослідження полягає в глобальності процесів трудової міграції, та участі України в процесі міжнародної міграції.

В різний час дослідженню проблеми трудової міграції свої праці присвятили такі учені як О. Кіреєв, М.М. Вишегородцев, А.В. Сиденко, Л. Костін, Г. Бояркин, Б.І. Башкатов, Г.Ю. Карпухина, Л.А. Долгучиц, І. Гнідібенко, О. Горобець, І.І. Дахно, Ю.А Бовтрук та ін.

Цілю роботи є аналіз інтернаціоналізації процесу трудової міграції в сучасних умовах розвитку світогосподарських зв'язків.

Міжнародна міграція робочої сили - є процес переміщення трудових ресурсів з однієї країни в іншу з метою працевлаштування на вигідніших умовах, ніж в країні походження. Окрім економічних мотивів процес міжнародної міграції обумовлюється також міркуваннями політичного,

етнічного, культурного, родинного і іншого характеру. Таким чином, міжнародна міграція робочої сили є частиною широкого явища – міжнародної міграції населення, коли даний процес не пов'язаний прямо з працевлаштуванням. [5]

Найбільш активна теоретична розробка проблем міжнародної міграції почалася з кінця 60-х років в рамках моделей економічного зростання. Їх основна ідея полягає в тому, що міжнародне переміщення робочої сили, як одного з чинників виробництва, надає темпи економічного зростання. Прибічники неокласичного підходу, відповідно до якого кожна людина отримує і споживає граничний продукт своєї праці, вважають, що еміграції приводить до зростання добробуту приймаючої країни, причому економічний розвиток держави, з якої походить еміграція, залишається тим самим або, в усякому разі, не погіршується.

Неокейнсіанці визнавали можливість погіршення в результаті міграції економічного стану країни, що експортує робочу силу, особливо якщо емігрують висококваліфіковані працівники. В зв'язку з цим широко обговорювалася ідея введення податку на "відтік розуму", доходи від якого пропонувалося передавати в розпорядження ООН і використовувати на потреби розвитку. Останніми роками акцент в аналізі міграції змістився на дослідження акумуляції людського капіталу як ендогенного чинника економічного зростання країн. Виходячи з того, що накопичений людський потенціал є найважливішою передумовою економічного розвитку, в рамках цієї групи моделей міжнародна міграція є одним з пояснень відмінностей в темпах економічного зростання між країнами. [2]

Міжнародна міграція включає дві основні складові: еміграцію і імміграцію. Міжнародна міграція включає також процес репатріації (рееміграції) – повернення в країну походження громадян, що раніше виїхали з неї.

Залежно від географічних напрямів розрізняють: зовнішню і внутрішню міграцію населення. Під внутрішньою розуміється переміщення населення між містами і регіонами однієї країни, а під зовнішньою – з однієї країни в іншу.

Одним з проявів трудової міграції є процес «відтік розуму». "Відтік розуму" з науки, що означає від'їзд учених за рубіж або відхід в інші сфери діяльності, став активно вивчатися відразу після розпаду СРСР. "Відтік розуму" є серйозною проблемою для більшості країн, що розвиваються, особливо в Африці (Малаві, Судан, Заір, Замбія). Проте "відтік розуму" в більшості випадків припиняється, коли економічний стан країни покращується. Так, індійські учені, повернувшись на батьківщину після того, як вони декілька років працювали у високотехнологічних американських корпораціях в районі Силіконової долини, стали основоположниками розвитку індійської промисловості по створенню нових комп'ютерних програм.

Причинами міграції робочої сили є чинники як економічного, так і неекономічного характеру. До причин неекономічного типа відносяться: політичні, національні, релігійні, расові, родинні і ін.

Причини економічного характеру криються в різному економічному рівні розвитку окремих країн. Об'єктивно можливість міграції з'являється унаслідок національних відмінностей в умовах заробітної плати.

Наприклад, динаміку номінальної заробітної плати за останні півтора роки в Україні ілюструють дані рис. 1.

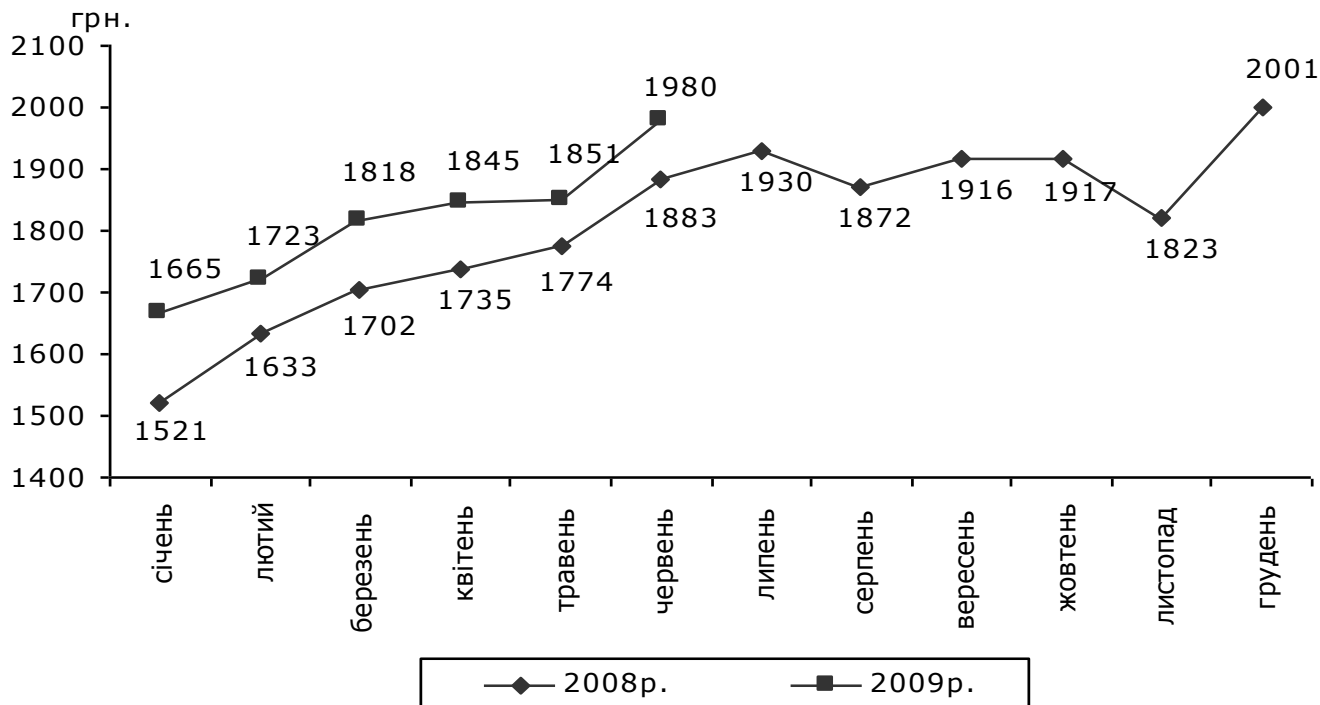

Рис. 1. Динаміка номінальної заробітної плати в Україні у 2008-2009рр. [6]

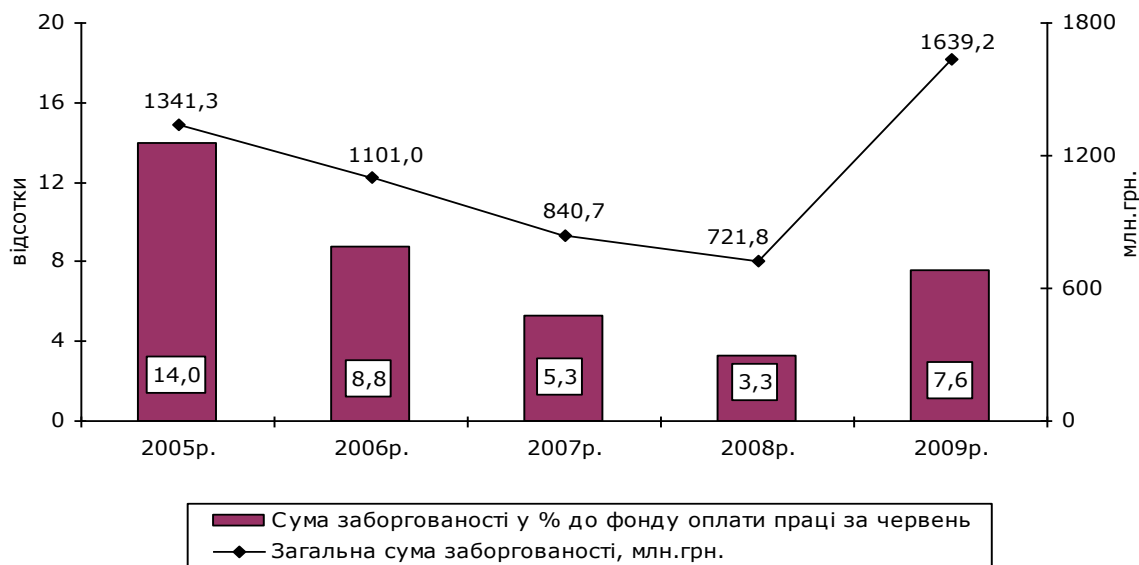

Рис.2. Динаміка суми заборгованості з виплати заробітної плати в Україні. [6]

Дані на рис.2 ще раз вказують на те, що причин трудової міграції з території України більш ніж достатньо. Проте існуючі дані офіційної статистики навіть приблизно не відображають дійсні масштаби трудової міграції за кордон.

Істотним економічним чинником, що також визначає міграцію робочої сили, є наявність органічного безробіття в деяких країнах, перш за все, слабо розвинених.

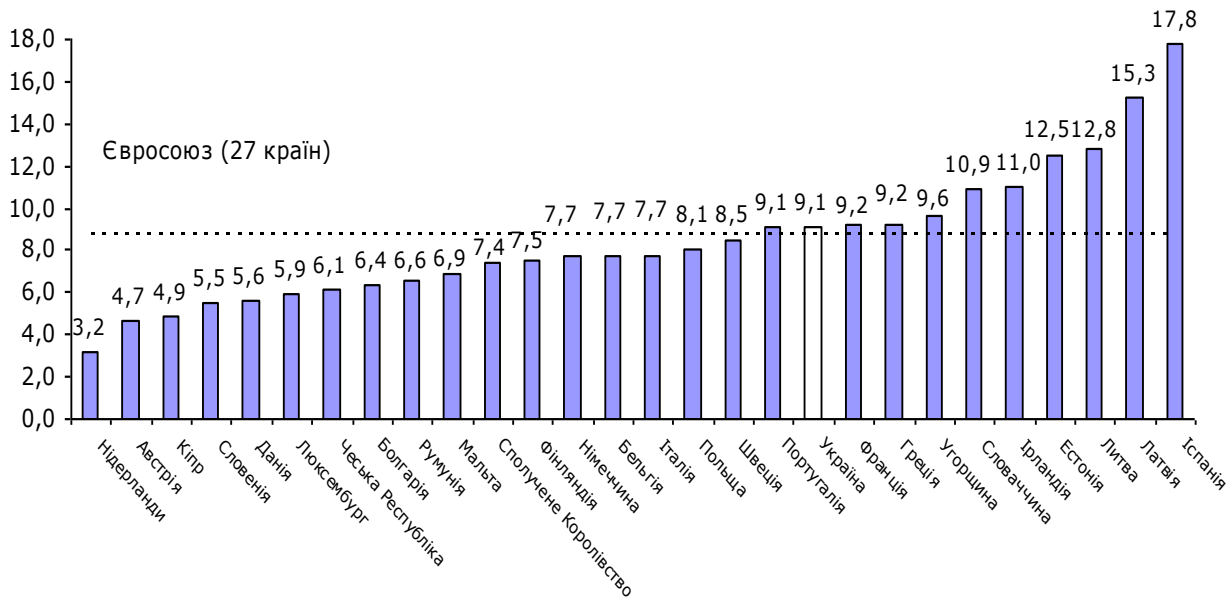

Рис.3. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у країнах Євросоюзу та в Україні у I півріччі 2009р. [6]

Рівень безробіття (за методологією МОП) серед населення віком 15–70 років збільшився в усіх регіонах України. Найбільше зростання цього показника відбулося у Вінницькій, Сумській (на 4,6 в.п. у кожній), Донецькій, Закарпатській (на 4,4 в.п. у кожній), Рівненській (на 4,3 в.п.), Полтавській, Чернігівській областях (на 4,1 в.п. у кожній).

Важливим чинником міжнародної трудової міграції є вивіз капіталу, функціонування міжнародних корпорацій. Транснаціональні корпорації сприяють з'єднанню робочої сили з капіталом, здійснюючи або рух робочої сили до капіталу, або переміщують свій капітал в праценадлишкові регіони.

Можна виділити 5 напрямків міжнародній міграції робочої сили:

- 1) міграція з тих, що розвиваються в промислово розвинені країни;
- 2) міграція в рамках промислово розвинених країн;
- 3) міграція робочої сили між країнами, що розвиваються;
- 4) міграція робочої сили з колишніх соціалістичних країн в промислово розвинені країни;
- 5) міграція науковців, кваліфікованих фахівців з промислово розвинених в країни, що розвиваються.

Прихильниками некейнсіанської теорії виступають експерти Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), які стверджують, що

іммігранти покращують демографічну картину розвинених країн, страждаючих старінням.[5]

Країни, що імпортують робочу силу отримують наступні переваги:

- підвищення конкурентоспроможності економіки країн - реципієнтів робочої сили;
- стимулювання росту виробництва і додаткової зайнятості в країні перебування, в наслідок виникнення додаткового попиту з боку іноземних робітників на товари і послуги;
- економію в витратах на освіту і професійну підготовку кадрів;
- можливість першочергового звільнення саме іноземних робітників під час кризових явищ у країні;
- іноземні працівники не забезпечуються пенсіями і не враховуються при реалізації різного роду соціальних програм.

До негативних наслідків трудової міграції слід віднести виникнення елементів соціальної напруженості в суспільстві (при занятті тих робочих місць, на які претендують місцеві працівники), міжнаціональна неприязнь, скорочення віддачі від інвестицій в людський капітал, втрата людського потенціалу, відтік інтелектуального потенціалу і ін.[5]

Еміграція надає вельми відчутну позитивну дію на економіку праценадлишкових країн, оскільки від'їзд працівників за рубіж скорочує масштаби безробіття.

Для країн, що експортують робочу силу, у свою чергу, також є цілий ряд переваг. Основні з них наступні:

• Експорт робочої сили означає зменшення тиску надлишкових трудових ресурсів і, відповідно, соціальної напруги в країні.

• Безкоштовне для країни-експортера навчання робочої сили новим професійним навикам, знайомство з передовою організацією праці і ін.

Трудоємміграція і трудоімміграція надають суперечливі наслідки як для країн-донорів, так і для країн-реципієнтів.

Політику ввезення іноземної робочої сили в даний час підтримують багато економістів. Так, американський дослідник Дж. Саймон, що опублікував в 1989 р. фундаментальну працю «Економічні наслідки імміграції», оцінює, безумовно, позитивний вплив міжнародної міграції робочої сили на світову економіку в цілому. Точно так характеризують дію імміграції на зростання економіки США і 81% опитаних експертів, в різні роки що займали керівні пости в Американській економічній асоціації або колишніх членів президентської Ради економічних радників. [5]

Оцінюючи результати та наслідки трудової міграції, важливо враховувати перспективи розвитку пошуку раціональних шляхів розв'язання існуючих проблем.

Цілком прозоро, що явище трудової міграції потребує активного втручання держави:

1. Забезпечення умов для поширення легального працевлаштування, насамперед в тих країнах, куди виїжджає найбільша кількість громадян

України. З цією метою слід активізувати підписання відповідних міждержавних угод та удосконалення чинного законодавства в частині ліцензування фірм для проведення працевлаштування за кордоном;

2. Забезпечення прав та соціального захисту працівників – мігрантів;

3. Здійснення постійного аналізу масштабів нелегальної трудової міграції за межі України та проведення всіх можливих, в рамках законодавства, заходів для попередження цього явища і запобігання торгівлі людьми;

4. Цілеспрямовано створювати робочі місця в таких галузях, як сільське господарство, легка, текстильна і хімічна промисловість, тобто там, де сьогодні використовується праця мігрантів в Європі;

5. Слід радикально переглянути механізми оплати праці усередині країни. [3]

За останні десятиліття відбувається інтенсифікація процесів міграції, що виражається як в кількісних показниках, так і в якісних: змінюються форми і напрями пересування трудових потоків. Тепер це явище досягло таких розмірів, що держави і міжнародні організації, що раніше не випробовували проблем з міграцією, вимушені об'єднувати зусилля для дозволу виникаючих проблем, пов'язаних з міграцією.

Державне регулювання міжнародного ринку праці здійснюється на основі національного законодавства приймаючих країн і країн, що експортують робочу силу, а також на основі міждержавних і міжвідомчих угод між ними. Регулювання здійснюється через прийняття програм, що фінансуються з бюджету, направлених на обмеження припливу іноземної робочої сили (імміграції) або на стимулювання іммігрантів до повернення на батьківщину (рееміграції). Більшість приймаючих країн використовують селективний підхід при регулюванні імміграції. Відсів небажаних іммігрантів здійснюється на основі вимог, що пред'являються до кваліфікації, освіти, зросту, стану здоров'я, на основі кількісного і географічного квотування, прямих і непрямих заборон на в'їзд, тимчасових і інших обмежень. Стимулювання рееміграції здійснюється через оплату матеріальної компенсації виїжджаючим іммігрантам, створення робочих місць, професійну підготовку іммігрантів, надання економічної допомоги країнам масової еміграції.

Суперечливість явища трудової міграції підводить до висновків про те, що основний зміст політики держави у відповідній сфері має полягати у мінімізації її негативних наслідків, максимальному використанні позитивних для громадян (у тому числі – працівників-мігрантів) та суспільства результатів. Політика регулювання трудової міграції має виходити з того постулату, що право громадянина виїжджати за рубіж є невід'ємним від його права на гідний рівень життя вдома, тобто права мати роботу або власну справу, яка б дозволяла реалізувати себе, забезпечити добробут сім'ї.

Література

1. Гнидибенко І. Проблеми трудової міграції та їх вирішення // Економіка України. – 2001. -№4. с.19-22.

2. Горобець О. Особливості процесів міграції та відтворення населення в Україні // Тернопільський педуніверситет ім. В.Гнатюка. Наук. збір.: Географія. - Тернопіль, 2008. - №2. - с. 60-63.
3. Малиновська О.А. Формування і розвиток міграційної політики України // Громадська думка. – 2004. – № 1. – с. 3-12
4. Пирожков С. Зовнішня міграція України: причини, наслідки, стратегія. - К.-1997 - 122с.
5. Стасюк М.О. Трудова міграція та її місце у міжнародних економічних відносинах // Зовнішня торгівля: право та економіка: збірник наукових праць УАЗТ. Випуск 2. Частина 4.- К.: УАЗТ, 2002.- С.195-203
6. www.ukrstat.kmu.gov.ua – офіційний сайт державної статистики України.

УДК 336.711.65

БАНКОВСКАЯ СИСТЕМА ИСПАНИИ В УСЛОВИЯХ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА

Вегера Т.В.

Кошеленко В.В.

Актуальность. Одна из самых актуальных тем международного масштаба – экономическое и политическое будущее Европейского союза, судьба отдельных ее членов в условиях глобального финансового кризиса. Вслед за «греческой трагедией», могут последовать и другие финансовые катаклизмы, способные вызвать цепную реакцию хозяйственных провалов. В «зону риска» попала и Испания, являющаяся председателем ЕС в первой половине текущего года.

Анализ публикаций и исследований. Данная тема привлекает внимание многих аналитиков, ученых и специалистов, занятых в банковской и финансовых сферах. Среди них: Алышевский Н., Белов В., Беляев М.П., Богданова О.М., Буковецкий А., Буторина О.Н., Василенков Т.П., Вольский А., Горбунова О.Н., Коркунов Н.М., Котов Г.Н., Кранистер В., Кучма Ю., Лаврушин О.И., Макаров В.С., Потапов А., Смирнов Е.П., Тосунян Г.А., Федоров Б.Г., Химичева Н.И., Шестаков А.В., и другие. Среди зарубежных авторов, можно назвать: Брайолт К., Гарнер Д., Годме. П.М., Гумплович Л., Долан Э. Дж., Жайе П., Кэмпбелл Х.Д., Пассейк Ж.Г., Стерн Г., Эллис К.Х. В своих работах авторы рассматривают финансово-кредитную систему Испании, историю ее формирования, структуру, особенности, функции.

Цель данной статьи - провести исследование банковской системы Испании во время мирового финансового кризиса, выявить характерные особенности, проанализировать пути выхода финансово-кредитной системы страны из кризиса.

Изложение основного материала исследования.

В Испании центральным банком является Банк Испании - основное учреждение, регулирующее банковскую систему и осуществляющее денежную политику в стране.